

Balart

Capolat

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Des de la carretera de Sant Llorenç i passats els trencants de Coforb, l'ajuntament i Viladomat baixa a l'esquerra la pista que porta a Balart.
Emplaçament	La casa de Balart està situada sobre l'ampla carena d'un turó que s'eleva sobre un torrent i els camps que l'envolten.
Alçada:	993
Coordenades:	
Latitud:	42.09385
Longitud:	1.79487
UTM Est (X):	400340
UTM Nord (Y):	4660899

Classificació

Número de fitxa	08045 - 171
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern
Segle	XVI o anterior
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	001505600CG96B0001HZ
Autoria de la fitxa	Pol Navarro Costa - Societat d'Arqueologia del Berguedà
Data de registre de la fitxa:	dj., 07/04/2022 - 15:32

Descripció

Es tracta d'un edifici de planta irregular a causa de les diferents ampliacions i l'adaptació al terreny. L'edifici principal consta de planta baixa, planta pis i unes golfes amb una distribució de dos cossos paral·lels. Té la coberta a dos vessants amb el carener orientat de nord-oest a sud-est. La casa es va ampliar cap el sud amb la construcció d'un cos perpendicular de galeries.

A la banda de ponent s'hi va adossar un gran femer. La gran pallissa està separada uns metres cap el nord-est i entre aquesta i la masia es troba el baluart on es tancaven les ovelles. L'era quedava sobre el marge on estava situada la pallissa.

En destaquem diferents elements de la seva estructura:

En quant als murs, tot i que gran part de la superfície exterior dels murs es mostra arrebossat, podem veure que està construïda en base a pedres desbastades de tipus calcari, sorrenc i alguna tosca unida amb fang, amb un gruix d'uns 70 cm a la zona més antiga, 50 cm en el mur mitger i 40 cm a la zona reconstruïda. La galeria, que no es troba arrebossada, mostra les arcades fetes amb maó massís i la resta de la paret amb paredat cohesionat amb morter argilós.

Les cantoneres, en l'edifici original, tot i que no s'aprecien bé a causa de l'arrebossat, sembla que no es diferenciï clarament de l'estructura del mur. En l'ampliació de finals del XIX, les cantoneres són de maó massís.

Troblem diferents obertures; la porta d'entrada a la casa està formada per un arc rebaixat i muntants de pedra tosca, les finestres tenen una gran variabilitat, entre les més antigues n'hi ha amb llinda de fusta sobre muntants de pedra tosca i de llinda de conglomerat sobre muntants de tosca, aquesta està situada a la sala i té festejador; les més modernes presenten l'obertura arrebossada i sense ornament. El cos de galeries de finals del XIX o principis del XX presenta les finestres fetes amb llinda d'arc rebaixat feta amb tres filades de maó de pla sobre muntants i ampit del mateix material; les arcades estan fetes amb arcs de mig punt de dues filades de maó de pla sobre pilars amb imposta del mateix material.

Els sostres de la planta baixa estan fets amb cairats de fusta de tot tipus amb revoltó encofrat de guix, a sobre rajoles. A la planta pis, els sostres estaven fets amb cairats de tot tipus amb revoltó encofrat de guix, només hi havia rajoles a sobre en l'àmbit dels graners. A l'ampliació en galeria es troba una estructura original, curtes bigues jàsseres estan situades entre els pilars i el mur de la casa en direcció nord sud, a sobre, bigues motllurades d'est a oest amb rajoles

La coberta ha estat reconstruïda en l'últim quart del segle XX, actualment és de teula àrab sustentada amb bigues de formigó. La coberta original tenia la carenera sobre el mur mitger, dos cavalls de fusta per banda sustentaven les corretges paral·leles al carener, a sobre, l'entramat de llates per canal.

Observacions:

De Balart, en destaquem dos elements arquitectònics:

-Porta d'arc rebaixat (segle XVIII). Constituïda per muntants fets amb carreus de pedra sorrenca disposats en cadena, l'arc està format per 7 dovelles curtes de pedra tosca. La doella és esbiaixada i obra cap a l'interior, l'intradós de l'arc és pla i de fusta.

-Forn (1735). Està constituït per una boca en forma d'arc de mig punt, feta amb un bloc monolític de pedra sorrenca i un ampit de llosa. A la llinda hi consta la data "1735". La boca del forn està tapiada i el cos ha desaparegut.

També fem esment de la Pallissa de Balart, datable del segle XVIII. És una pallissa de planta rectangular adossada a un marge que permet tenir accés a peu pla en els dos nivells en que està dividida. Consta de dues plantes amb teulada a dos vessants que no tenen la mateixa mida, el carener està orientat d'est a oest. Els murs són de pedra sorrenca unida amb fang, els pilars cal diferenciar-los, els antics estan fets amb carreus de pedra a planta baixa més maó massís en el segon nivell units amb morter de calç, els més moderns són de maó massís cohesionats amb morter de calç.

Avui dia, aquesta pallissa ha estat completament modificada i convertida en una vivenda.

Història

Balart ha tingut diferents noms al llarg de la Història. Durant el segle XV, documentem el mas com a Alsinelles i diferents habitants que porten el cognom de "Olzinella". Al segle XVI, documentem a Gaspar del Graner, burgès de Berga i habitant a Tarragona, com a senyor del terme de Coforb, establint a Francesc Barart i al seu fill Joan Barart al mas de l'Olzinella de Coforb per un preu d'entrada de 12 ducats.

Al segle XVIII el nom del mas Alsinelles o Barart, canvià a Farràs. A la documentació del segle XIX, el nom Farràs desapareix i es mantenen simultàniament els noms de Alsinelles o Barart/Balart, tal com ens ha arribat a dia d'avui, amb el nom de Balart.

Arquitectònicament ens hi podem aproximar a través de diferents fases:

Segle XVII-XVIII: creiem que inicialment hi hauria l'estructura d'un mas de dos cossos, del qual tant sols en resta la nau de ponent. Aquella edificació originària va patir algun tipus d'enderroc que comportà la desaparició del cos de llevant. Del segle XVIII data la reconstrucció de la casa, quedant així definida l'estructura de dos cossos paral·lels actuals.

A planta baixa, el cos de ponent no presenta cap compartimentació i estava destinat a estable, també contenia una fogaina. El cos de llevant conté la porta d'entrada en el mur de llevant, en l'angle sud-est es trobava l'escala, de pedra, que amb dos trams accedia al següent nivell, aquest cos estava dividit amb envans (un d'ells ha desaparegut) obtenint tres espais diferenciats, el meridional era el distribuïdor, el central era l'estable de l'euga i el nord també era un estable.

A la planta pis, la gran sala ocupa la totalitat del cos de ponent, aquesta tenia un ús diferenciat amb un envà central que avui ha desaparegut, a la banda nord es trobava la llar de foc, la cuina i pastador amb la boca del forn i els fogons en el mur de ponent (el cos del forn, que deuria estar anclat sobre l'era, ha desaparegut); a la banda sud es trobava l'única finestra amb festejadors de la casa i la pica en el mur de ponent, l'escala d'accés a les golfes (de fusta) estava adossada al mur meridional. El cos de llevant estava compartimentat en tres habitacions. A les golfes i davant l'escala d'accés hi havien els graners adossats al mur meridional. En aquesta època es degué construir la part més antiga de la pallissa.

Segle XIX-XX: a cavall entre els dos segles s'amplia la casa cap el sud amb la construcció d'un cos de galeries amb tres arcades que engloba els tres nivells de planta. Probablement en aquesta època s'amplia la pallissa.

Segle XX: es construeix el femer adossat al mur de ponent de la masia aprofitant el propi desnivell del terreny, tenia un abocador en el mur nord que donava al baluart, per aquí s'hi abocava el fems del corral. Les corts, avui reconvertides en part de l'habitatge, estaven situades sobre el femer i s'hi accedia des de l'eixida de la casa i, possiblement, també des del baluart, en el mur sud hi havia la gran porta d'accés al femer.

A finals del segle XX es reforma l'interior de la casa amb la construcció de la nova escala, la nova distribució de la primera planta i la reconstrucció de la teulada. La pallissa es reconverteix en habitatge.

Bibliografia

CASACUBERTA, A., CUNILL, J., SÁNCHEZ, J. (2022). Història dels masos del Municipi de Capolat. Inèdit.

CUNILL, Jaume (2020). Els primers cognoms del Berguedà. Inèdit.

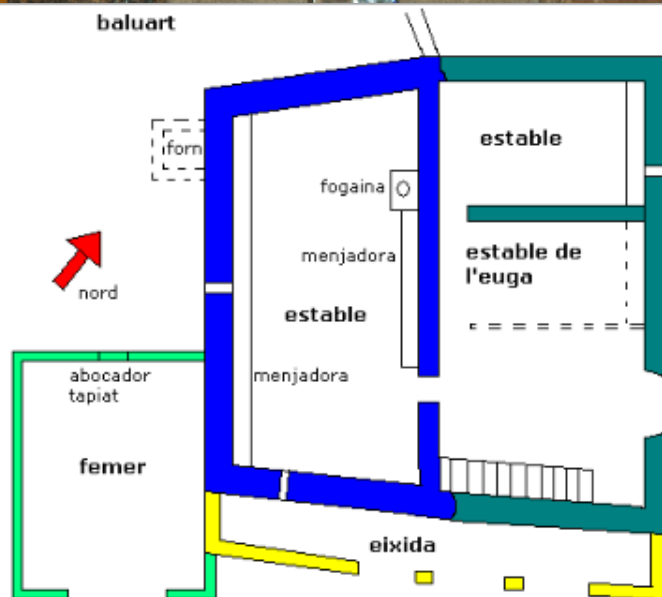
SOCIETAT D'ARQUEOLOGIA DEL BERGUEDÀ (2004). Inventari i Catalogació del Patrimoni Cultural moble i immoble del Municipi de Capolat. Inèdit.

baluart

Primera planta

